

**МОНГОЛБАНКНЫ ДЭРГЭДЭХ
САНХҮҮГИЙН МЭДЭЭЛЛИЙН АЛБА**

**МӨНГӨ УГААХ, ТЕРРОРИЗМЫГ
САНХҮҮЖҮҮЛЭХТЭЙ ТЭМЦЭХ ЭРСДЭЛД
СУУРИЛСАН АРГАЧЛАЛЫГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ
ГАРЫН АВЛАГА**

**ХУУЛЬЧДАД
ЗОРИУЛАВ**

2020

Санхүүгийн мэдээллийн алба нь Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн дагуу мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх чиг үүрэгтэйгээр Монголбанкны дэргэд байгуулагдан үйл ажиллагаа явуулж байна.

Санхүүгийн мэдээллийн албаны талаарх дэлгэрэнгүй мэдээллийг <https://fiu.mongolbank.mn/> цахим хуудаснаас авна уу.

АГУУЛГА

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР	4
ХУРААНГУЙ	5
УДИРТГАЛ	7
НЭГ. МӨНГӨ УГААХ, ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ	8
1.1. Мөнгө угаах	8
1.2. Терроризмыг санхүүжүүлэх	9
1.3. Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх	10
1.4. Эрх зүйн зохицуулалт	10
1.5. Санхүүгийн мэдээллийн алба	12
1.6. Зөрчилд хүлээлгэх хариуцлага	14
1.7. Хуульч нь яагаад хуулиар үүрэг хүлээсэн бэ?	15
1.8. БОДИТ ЖИШЭЭ, ТОХИОЛДЛУУД:	15
1.8.1. Бодит жишээ 1. Хуульчид мөнгө угаах далд явуулгад дэмжлэг үзүүлсэн нь	15
1.8.2. Бодит жишээ 2: Харилцагчаа таньж мэдээгүйн улмаас ял сонссон нь	16
ХОЁР. ХУУЛЬЧИЙН ХҮЛЭЭХ ҮҮРЭГ, ХАРИУЦЛАГА	17
ГУРАВ. ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ БА	20
ЭРСДЭЛД СУУРИЛСАН АРГАЧЛАЛ	20
3.1.1. Харилцагчаас хамаарч үүсэх эрсдэл	20
3.1.2. Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, түүнийг харилцагчид хүргэх арга хэлбэрээс хамаарч үүсэх эрсдэл	20
3.1.3. Газар зүйн байршлаас хамаарч үүсэх эрсдэл	21
ДӨРӨВ. ХАРИЛЦАГЧИЙГ ТАНЬЖ МЭДЭХ (ХТМ)	22
ТАВ. СЭЖИГТЭЙ ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН	24
ЗУРГАА. НУУЦЛАЛ, ХОРИГЛОХ ЗААЛТ	26
ДОЛОО. БАРИМТ МАТЕРИАЛЫН ХАДГАЛАЛТ	27
НАЙМ. СУРГАЛТ, СОЁН ГЭГЭЭРҮҮЛЭХ АЖИЛ	27
ЕС. АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ	29

АНГЛИ НЭР ТОМЬЁОНЫ ТАЙЛБАР

Anti-money laundering / Countering the financing of terrorism /AML/CFT/	Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх /МУТСТ/
Anti-money laundering / Countering the financing of terrorism law /AML/CFT Law/	Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль
Business relationship	Бизнесийн харилцаа
Beneficial owner	Эцсийн өмчлөгч
Customer due diligence /CDD/	Харилцагчийг таньж мэдэх
Client	Харилцагч
Designated Non-Financial Businesses and Professions /DNFBPs/	Санхүүгийн бус бизнес мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгчид
Enhanced due diligence /EDD/	Харилцагчийг таньж мэдэх нарийвчилсан үйл ажиллагаа
Financial Action Task Force /FATF/	Санхүүгийн хориг арга хэмжээ авах байгууллага /ФАТФ/
Financial Information Unit /FIU/	Санхүүгийн мэдээллийн алба
Family members of PEPs	УТНБЭ-ийн гэр бүлийн гишүүд
Money laundering /ML/	Мөнгө угаах
Money laundering offence	Мөнгө угаах гэмт хэрэг
Politically exposed person /PEP/	Улс төрд нөлөө бүхий этгээд
Preventive measures regulation /PMR/	Урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны журам
Proceeds of crime	Гэмт хэрэг үйлдэж олсон орлого
Risk based approach /RBA/	Эрсдэлд суурилсан аргачлал
Record keeping	Баримт материалын хадгалалт
Suspicious Transaction	Сэжигтэй гүйлгээ
Terrorist financing /TF/	Терроризмыг санхүүжүүлэх

ТОВЧИЛСОН ҮГИЙН ТАЙЛБАР

АНДМУТБ	Ази, Номхон далайн Мөнгө угаахтай тэмцэх бүлэг
НУБ	Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага
МУТС	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх
МУТСТ	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх
МҮЭ	Мэдээлэх үүрэгтэй этгээд
СББМҮҮ	Санхүүгийн бус бизнес, мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгч
СГТ	Сэжигтэй гүйлгээний тайлан
СМА	Санхүүгийн мэдээллийн алба
ФАТФ	Санхүүгийн хориг арга хэмжээ авах байгууллага
ХТМ	Харилцагчийг таньж мэдэх

ХУРААНГУЙ

1. Санхүүгийн бус бизнес, мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгчид буюу үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгч, үл хөдлөх хөрөнгийн зуучлагч, хуульч, нотариатч, нягтлан бодох бүртгэлийн болон санхүүгийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгчдийг мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх болон үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх үйл ажиллагаанд ашиглах болжээ. Аливаа гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогыг нуун далдлах, хууль ёсны мэт харагдуулахын тулд СББМҮҮ-дийн үзүүлж буй мэргэжлийн үйлчилгээг ашиглах, тэдний зөвлөмж, зааварчилгааг авах, эрх зүйн тогтолцооны эмзэг сул байдлыг ашиглах зэргээр мөнгө угаах болон бусад хууль бус үйл ажиллагаанд оролцуулж байна.
2. СББМҮҮ нь санаатай болон болгоомжгүйгээр мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх, үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх үйл ажиллагаанд оролцож байгаа учраас энэ чиглэлийн олон улсын стандарт тогтоогч байгууллага болох Санхүүгийн хориг арга хэмжээ авах байгууллага (ФАТФ)-аас тодорхой үүргийг хэрэгжүүлэхийг шаардсан байна.
3. Энэхүү олон улсын стандартыг биелүүлэх зорилгоор МУТСТ тухай хуульд СББМҮҮ-ийг мэдээлэх үүрэгтэй этгээд (МҮЭ) хэмээн тодорхойлсон бөгөөд хуульд заасан тодорхой үүргийг хэрэгжүүлэх шаардлагатай болсон.
4. Уг гарын авлага нь СББМҮҮ-дийн МУТСТ тухай хууль, холбогдох бусад эрх зүйн баримт бичигт заасан үүргээ биелүүлэхэд нь дэмжлэг үзүүлэх зорилготой.
5. ФАТФ-ын олон улсын стандарт болон МУТСТ тухай хуульд МУТС-тэй тэмцэхэд эрсдэлд суурилсан аргачлалыг хэрэгжүүлнэ гэж заасан байдаг. Тиймээс СББМҮҮ нь МУТС үйл ажиллагаанд өртөх эрсдэлээ үнэлэх, эрсдэлийг бууруулах, болон эрсдэлд суурилсан тогтолцоог үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлэх шаардлагатай байна. Мөн эрсдэлд суурилсан тогтолцоог хэрэгжүүлснээр МУТСТ нөөц бололцоог зөв хуваарилах ач холбогдолтой билээ.
6. МУТСТ тухай хуульд заасны дагуу СББМҮҮ нь ямар харилцагчид үйлчилгээ үзүүлж байгаага мэдэх, тухайн этгээдийн үйлдэлд хянамгай хандах, хэрэв бизнесийн үйл ажиллагаанд тодорхой эрсдэл учруулж байвал хяналтын үйл ажиллагааг нэмэгдүүлэх, эрсдэлтэй нөхцөл байдалд орсон тохиолдолд тухайн үйлдлийг мэдээлэх, мэдээллийг хадгалах зэрэг үүргийг хэрэгжүүлэх ёстой. Мөн МУТС эрсдэлээс хамгаалах хяналтын тогтолцоог өөрийн үйл ажиллагаа, бизнесийн цар хүрээнд уялдуулан нэвтрүүлэх шаардлагатай байдаг. Энэ үүргийн

биелэлтийг хангуулах, дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор энэхүү гарын авлагыг Санхүүгийн мэдээллийн албанаас боловсруулан гаргасан бөгөөд цаашид гарын авлагыг сайжруулах, агуулгыг дэлгэрүүлэхтэй холбоотой үнэтэй санал хүсэлтийг бид хүлээн авч, шаардлагатай бол энэхүү гарын авлагад тусгах ажиллагааг зохион байгуулахад нээлттэй болно.

7. Гарын авлагыг мэргэжлийн үйлчилгээ бүрт зориулан тэдгээрийн онцлог, шинж бүхий бодит жишээ, тохиолдлуудыг оруулан боловсрууллаа.
8. Энэхүү гарын авлага нь СББМҮҮ-д хуулиар хүлээсэн үүргээ биелүүлэхэд дэмжлэг, арга зүйн туслалцаа үзүүлэх зорилготой.

УДИРТГАЛ

Гарын авлагын зорилго:

Энэхүү гарын авлагыг хуульчдын Монгол Улсын хууль тогтоомжийн хүрээнд МУТС-ээс урьдчилан сэргийлэх, МУТС эрсдэлийг удирдах, мэдээлэх үүргээ биелүүлэх болон бусад хуульд заасан арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд нь туслах зорилгоор боловсруулав.

Гарын авлагыг хэн ашиглах вэ?

Мөнгө угаах болон Терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх (МУТСТ) тухай хуулийн 4.1.9-д заасан МҮЭ болох хуульч нь өөрийн харилцагчтай холбоотой дараах ажиллагааг бэлтгэсэн, хийсэн, эсхүл оролцсон бол энэхүү гарын авлагыг ашиглана:

- үл хөдлөх хөрөнгө худалдах, худалдан авах;
- харилцагчийн хөрөнгийг удирдах;
- банкны, хадгаламжийн, үнэт цаасны дансыг удирдах;
- компанийг үүсгэн байгуулах, түүний үйл ажиллагааг явуулах, удирдахад зориулан хөрөнгө татах, бүрдүүлэхийг зохион байгуулах;
- хуулийн этгээдийг үүсгэн байгуулах, түүний үйл ажиллагааг явуулах, удирдах, эсхүл хэлцлийн үндсэн дээр аливаа тодорхой үйл ажиллагаа явуулах, удирдах, эсхүл аж ахуйн нэгжийг худалдах, худалдан авах.

НЭГ. МӨНГӨ УГААХ, ТЕРРОРИЗМЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ

1.1. Мөнгө угаах

1.1.1. МУТСТ тухай хуульд “**Мөнгө угаах**” гэж гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, мөнгө, орлого гэдгийг мэдсээр байж түүнийг авсан, эзэмшсэн, ашигласныг, эсхүл түүний хууль бус эх үүсвэрийг нь нуун далдлах, гэмт хэрэг үйлдэхэд оролцсон аливаа этгээдэд хуулийн хариуцлагаас зайлсхийхэд туслах зорилгоор өөрчилсөн, шилжүүлснийг, эсхүл түүний бодит шинж чанар, эх үүсвэр, байршил, захиран зарцуулах арга, эзэмшигч, эд хөрөнгийн эрхийг нуун далдалсныг хэлнэ гэж тодорхойлсон байдаг.

1.1.2. Мөнгө угаах нь ихэвчлэн дараах үндсэн зорилготой:

- хууль бус, гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогын эх үүсвэрийг өөрчлөх, шилжүүлэх;
- хууль бус, гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогын бодит шинж чанар, эх үүсвэр, байршил, захиран зарцуулах арга болон хөрөнгийн эрхийг шилжүүлэх, нуун далдлах;
- хууль бус, гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлого олж авах, эзэмших, ашиглах, үр шимийг нь хүртэх;
- мөнгө угаах гэмт хэргийг үйлдэхэд хамтран оролцох, үгсэн тохиролцох, үйлдэхийг завдах, хамжих, хатгах, туслах болон зөвлөгөө өгөх гэх мэт.

1.1.3. Мөнгө угаах үйл ажиллагаанд санхүүгийн салбарын нарийн мэргэшсэн мэргэжилтнүүдээс гадна хүн, хуулийн этгээд, СББМҮҮ буюу үнэт металл, үнэт чулууны, эсхүл тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгч, үл хөдлөх хөрөнгийн зуучлагч, хуульч, нотариатч, нягтлан бодох бүртгэлийн болон санхүүгийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгчдийг оролцуулж ашиглах, гүйлгээ хийх нь түгээмэл байдаг. Тиймээс энэ төрлийн гэмт хэрэгтэй тэмцэх, хууль бус хөрөнгө, орлогыг илрүүлэхэд олон салбарыг хамарсан өргөн хүрээний мэдлэг шаардлагатай болдог. Мөнгө угаагчид гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогоо олон улсын болон дотоодын зах зээл дээр ашиглагдаж байгаа төлбөр тооцооны хэрэгслүүд, өндөр өртөгтэй хөрвөх чадвартай үнэт металл, үнэт эдлэл, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, шинэ технологи зэргийг ашиглан хэлбэр, төрхийг нь хувиргахыг оролддог. МУТС үйл ажиллагаа нь байршуулах, нуун далдлах, буцаан төвлөрүүлэх гэсэн гурван үе шаттай үйлдэгддэг.

- **Байршуулах үе шат:** Гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогыг хууль ёсны болгож санхүүгийн системд байршуулах, мөнгөн тэмдэгтийг өөр дэвсгэрт, гадаад валютаар солиулах, бэлэн мөнгийг тээвэрлэх, эсвэл банкны дансанд байршуулах гэх мэт.
- **Нуун далдлах үе шат:** Хууль бус, гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогын гарал үүслийг нуун дарагдуулах зорилгоор бэлэн бус шилжүүлэг хийх, өөр банкны дансанд байршуулах, банк хооронд хувааж, нийлүүлж шилжүүлэх, олон банк, санхүүгийн байгууллага, улс орнуудаар дамжуулан эх үүсвэрийг нуун далдлах гэх мэт.
- **Буцаан төвлөрүүлэх үе шат:** Нэгэнт гарал үүслийг нь тогтооход хүндрэлтэй болсон эсхүл хууль ёсны мэт харагдуулсан хөрөнгө, орлогоо буцаан өөрийн нэр дээр төвлөрүүлэх.

1.1.4. Мөнгө угаахтай холбоотой дээрх үе шатуудад гэмт этгээдүүд нь хууль бус, гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогыг хууль ёсны болгох үйл ажиллагаандаа нягтлан бодох бүртгэлийн болон санхүүгийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгч, хуульч, нотариатч зэрэг мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгчдийг ашиглан гэмт хэрэг үйлдэж олсон, хөрөнгө, орлогын гарал үүсэл, шинж чанарыг нуун далдлах нарийн төвөгтэй схем, зохион байгуулалтад орж ажилладаг байна.

1.2. Терроризмыг санхүүжүүлэх

1.2.1. Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэх тухай хуульд “Терроризм” гэж улс төр, шашин, үзэл суртал, эдгээртэй адилтгах бусад зорилгодоо хүрэхийн тулд төрийн байгуулал, нийгэм, эсхүл түүний тодорхой хэсэгт нөлөөлөн айдаст автуулахаар хүчирхийлэл үйлдэх, хүчирхийлэл үйлдэхээр заналхийлэх, гамшгийн нөхцөлийг бүрдүүлэх үйл ажиллагаа гэж заасан.

1.2.2. МУТСТ тухай хуульд “Терроризмыг санхүүжүүлэх” гэж террорист этгээд, террорист үйлдэл, үйл ажиллагаанд зарцуулагдахыг мэдсээр байж шууд болон шууд бусаар эд хөрөнгө хуримтлуулсан, өөрчилсөн, шилжүүлсэн, зарцуулсныг хэлнэ гэж тодорхойлсон.

1.2.3. Мөнгө угаах үйл ажиллагааны гол сэдэл нь гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогыг хууль ёсны болгох зорилготой байдаг. Харин терроризмыг санхүүжүүлэх гэмт хэргийн сэдэл нь хууль ёсны болон хууль бус хөрөнгө, орлогыг террорист үйл ажиллагаанд зарцуулахад оршдог.

1.2.4. Мөнгө угаах гэмт хэргийн арга хэлбэр нь терроризмыг санхүүжүүлэхтэй ижил төстэй явагддаг тул энэ хоёр гэмт хэргийг нягт холбож үздэг. Гэвч агуулгын хувьд энэ хоёр төрлийн гэмт хэрэг нь тусдаа үйлдэгддэг. Тухайлбал, мөнгө угаах нь хууль бус, гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлогыг хууль ёсны мэт харуулахыг зорьдог байхад терроризмыг санхүүжүүлэх нь хууль ёсны орлогоор ч бас санхүүжиж болдог.

1.2.5. Терроризмыг ихэвчлэн дараах эх үүсвэрээс олсон орлогоор санхүүжүүлдэг:

- их хэмжээний эд хөрөнгө хулгайлах;
- хар тамхи, зэвсгийн хууль бус худалдаа явуулах;
- хууль бус цагаачлал болон хүн худалдаалах;
- хүн барьцаалж, хулгайлах замаар төлбөр нэхэх;
- айлган сүрдүүлэх;
- хууль ёсны болон хууль бус орлогоос хандив тусламж өгөх (хувь хүн, төрийн бус байгууллага, хүмүүнлэгийн байгууллага гэх мэт).

1.3. Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх

1.3.1. Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэх тухай хуульд “**Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэх**” гэж Монгол Улсын олон улсын гэрээ, хууль тогтоомжоор хориглосон цөмийн, химийн, биологийн, эсхүл үй олноор хөнөөх бүх төрлийн зэвсэг, тэдгээрийн түүхий эд, эд зүйл, тоног төхөөрөмж, технологи болон үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх зорилгоор хоёрдмол зориулалттай бараа, бүтээгдэхүүнийг боловсруулах, үйлдвэрлэх, эзэмших, хадгалах, олж авах, тээвэрлэх, экспортлох, шилжүүлэх, хуримтлуулах, худалдах, худалдан авах, ашиглахад бүрэн, эсхүл хэсэгчилсэн санхүүгийн дэмжлэг, үйлчилгээ үзүүлэхийг хэлнэ гэж заасан.

1.4. Эрх зүйн зохицуулалт

1.4.1. Монгол Улс нь 2003 онд “Терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх олон улсын конвенц”-д нэгдэн орж, 2004 онд МУТСТ, тэдгээрээс урьдчилан сэргийлэх олон улсын бодлогыг тодорхойлдог ФАТФ-ын салбар байгууллага болох Ази, Номхон далайн мөнгө угаахтай тэмцэх бүлэг (АНДМУТБ)-т элсэн орсноор МУТСТ олон улсын стандартыг мөрдөж ажиллах үүрэг хүлээсэн.

1.4.2. Монгол Улсад анх 2006 оны 07 дугаар сард “МУТСТ тухай хууль” батлагдсан бөгөөд 2013, 2018, 2019 онд энэ хуульд нэмэлт өөрчлөлт оруулснаар хуулийн хамрах хүрээг өргөжүүлж, олон улсын стандарт, шаардлагын дагуу МҮЭ-ээр үл

хөдлөх эд хөрөнгө зуучлалын байгууллага, үнэт металл, үнэт чулуу, тэдгээрээр хийсэн эдлэлийн арилжаа эрхлэгч, нотариатч, хуульч, нягтлан бодох бүртгэлийн болон санхүүгийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгчийг нэмсэн.

1.4.3. Ийнхүү дээрх МҮЭ нь МУТСТ тухай хуулийг хэрэгжүүлж, харилцагчийг таньж мэдэх (ХТМ), гүйлгээ эсхүл үйл ажиллагааны мэдээллийг СМА-нд мэдээлэх үүрэг, хариуцлага хүлээж байна.

1.4.4. Дараах диаграммд МУТСТ хууль эрх зүйн орчны өөрчлөлтийг он цагийн дарааллаар харууллаа.

1.4.5. Хуульч нь мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор дараах хууль тогтоомж болон олон улсын стандартыг дагаж мөрдөнө:

- Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль;
- Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэх тухай хууль;
- Монгол Улсын Засгийн газрын 2019 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн 463 дугаар тогтоолын хавсралтаар батлагдсан “Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэх санхүүгийн зорилтот хориг арга хэмжээ авах үйл ажиллагааны журам”;

- Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны 01 дүгээр сарын 21-ний өдрийн А-26 дугаар тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны журам”;
- Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны 12 дугаар сарын 25-ны өдрийн А-326 дугаар тушаалын хавсралтаар батлагдсан “Санхүүгийн мэдээллийн албанд мэдээлэх үүрэгтэй этгээдээс цахимаар мэдээлэл ирүүлэх журам”;
- Санхүүгийн мэдээллийн албанд мэдээлэх үүрэгтэй этгээдээс цахимаар мэдээлэл ирүүлэх журмын дагуу тайлан бөглөх заавар, зөвлөмж;
- ФАТФ-ын 40 зөвлөмж: Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх болон үйл олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх олон улсын стандарт.

1.5. Санхүүгийн мэдээллийн алба

1.5.1. МУТСТ тогтолцооны нэг чухал шаардлага нь МҮЭ гэмт хэрэг болон террорист үйл ажиллагаанд холбогдолтой байж болзошгүй, сэжигтэй гэж үзсэн гүйлгээнүүдийг мэдээлэх юм. СМА нь МҮЭ-с сэжигтэй гүйлгээний мэдээллийг хүлээн авч, дүн шинжилгээ хийн, гэмт хэрэг болон террорист үйл ажиллагаанд холбоотой байж болзошгүй гэж үзсэн тохиолдолд хууль сахиулах байгууллагуудад мөрдөн шалгуулахаар хүргүүлдэг. Тиймээс улс орнууд гэмт хэрэг болон террорист үйл ажиллагаанд холбоотой байж болзошгүй санхүүгийн мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх чиг үүрэг бүхий мэргэшсэн байгууллага буюу Санхүүгийн мэдээллийн албыг байгуулдаг.

1.5.2. Монгол Улс 2006 оны 7 дугаар сарын 8-ны өдөр МУТСТ тухай хуулийг баталснаар Монголбанкны дэргэд Санхүүгийн мэдээллийн албыг байгуулж МУТСТ, түүнээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны үндэс, суурийг бий болгосон. Түүнчлэн Монгол Улс 2009 онд Эгмонт бүлэгт гишүүнээр элссэн бөгөөд СМА нь Монгол Улсыг төлөөлөн Эгмонт бүлгийн гишүүн орнуудын СМА-тай мэдээлэл солилцон хамтран ажиллах болсон.

1.5.3. МУТСТ тухай хуулийн 16.1-д зааснаар Санхүүгийн мэдээллийн алба нь мөнгө угаах гэмт хэрэг, түүнд холбогдох гэмт хэрэг, зөрчил болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй холбоотой мэдээлэл, МҮЭ-ээс сэжигтэй гүйлгээ, босго дүн давсан бэлэн мөнгөний болон гадаад төлбөр тооцооны гүйлгээний мэдээллийг хүлээн авах, мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх, дүн шинжилгээний үр дүнд МУТСТ-тэй холбоотой гэж сэжиглэсэн гүйлгээ, гүйлгээний оролдлогын талаарх

мэдээллийг эрх бүхий хууль сахиулах байгууллагад шилжүүлэх чиг үүрэг бүхий хараат бус, бие даасан байгууллага байна.

1.5.4. МУТСТ тухай хуулийн 18 дугаар зүйлд зааснаар Санхүүгийн мэдээллийн алба нь дараах чиг үүргийг хэрэгжүүлнэ:

- Санхүүгийн мэдээллийн алба нь тус хуульд заасны дагуу МУТС -эд ашиглаж байгаа гэж үзэх үндэслэл байгаа бол МҮЭ-ийн харилцагчийн дансанд хяналт тавих, шаардлагатай тохиолдолд хөрөнгийг битүүмжлэх, гүйлгээг түдгэлзүүлэх;
- МҮЭ-ээс ирүүлсэн, түүнчлэн эрх бүхий төрийн болон гадаад улсын ижил төстэй байгууллагын мэдээллийн санд байгаа мэдээллийг хүлээн авах, цуглуулах, түүнд дүн шинжилгээ хийх;
- МУТС үндэслэлтэй гүйлгээ байна гэж үзсэн тохиолдолд тухайн мэдээллийг хуульд заасан журмын дагуу эрх бүхий хууль сахиулах болон терроризмтэй тэмцэх чиг үүрэг бүхий байгууллагад шилжүүлэх, шилжүүлсэн сэжигтэй бэлэн ба бэлэн бус мөнгөний гүйлгээний талаар мэдээллийн сан бүрдүүлэх;
- МҮЭ-ийн сэжигтэй гүйлгээг илрүүлэх, мэдээлэх үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор сэжигтэй гүйлгээнд хийсэн дүн шинжилгээний талаарх ерөнхий мэдээлэл, сэжигтэй гүйлгээний нийтлэг хэв шинж, арга хэлбэрийн талаар тогтмол мэдээлэх;
- МУТС-тэй холбогдсон мэдээллийг шалгах, сэжигтэй гүйлгээг хянах, илрүүлэх аргачлал боловсруулж мэдээлэх үүрэгтэй этгээдэд мэдээлэх, хэрэгжилтийг нь зохион байгуулах;
- МУТСТ урьдчилан сэргийлэх талаар олон нийтийн дунд мэдээлэл, сурталчилгаа явуулах;
- Хориг арга хэмжээний жагсаалтыг МҮЭ-эд мэдээлэх, хэрэгжилтийг нь зохион байгуулах;
- МУТСТ хуулийн хэрэгжилтэд хийсэн хяналт шалгалтын талаар нэгдсэн статистик гаргах, хяналт шалгалт хийх, эрх бүхий бусад этгээдээр хяналт шалгалт хийлгэх;
- МУТСТ Үндэсний эрсдэлийн үнэлгээ хийх, уг үнэлгээний үр дүнд суурилсан үндэсний стратеги боловсруулах, уг стратегийг Хамтын ажиллагааны зөвлөлөөр хэлэлцүүлэх ажлыг зохион байгуулах;

- МУТСТ чиг үүрэг бүхий олон улсын байгууллагаас гаргасан зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах арга хэмжээг зохион байгуулах.

Хууль тогтоомжийг зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

1.5.5. МУТСТ тухай хуулийг зөрчсөн гэм буруутай этгээдэд холбогдох хуульд заасан хариуцлагыг хүлээлгэнэ.

1.5.6. МУТСТ тухай хууль, хуульд нийцүүлэн гаргасан захиргааны хэм хэмжээний актыг зөрчсөн, эсхүл зөрчиж болзошгүй нь хяналт шалгалтаар тогтоогдсон, тусгай зөвшөөрлийн шаардлагыг хангаагүй нь гэмт хэрэг, зөрчлийн шинжгүй бол энэ хуулийн 19.1-д заасан байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан үүссэн нөхцөл байдал, дутагдлыг харгалзан дараах арга хэмжээг авна:

- дутагдлыг арилгах талаар албан шаардлага тавьж, сануулга өгөх, хугацаатай үүрэг, даалгавар өгөх;
- энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдийн зохион байгуулалт, үйл ажиллагаа, эрсдэлийн удирдлага, дотоод хяналтыг сайжруулж, бэхжүүлэх арга хэмжээ авахыг даалгах;
- энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдийн үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх, эсхүл хэсэгчлэн болон бүхэлд нь хязгаарлах, зогсоох, түдгэлзүүлэх, үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийг хүчингүй болгох санал гаргах;
- энэ хуулийн 4.1-д заасан этгээдийн эрх бүхий албан тушаалтныг албан тушаалаас чөлөөлөх, түдгэлзүүлэх, өөрчлөхийг үүрэг болгох.

1.5.7. Эрх бүхий албан тушаалтнаас МУТСТ тухай хуулийн 23.2-т заасны дагуу өгсөн хугацаатай үүрэг, даалгавар, сануулга, шаардлагыг биелүүлээгүй бол Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

1.6. Зөрчилд хүлээлгэх хариуцлага

1.6.1. Зөрчлийн тухай хуулийн 5.10 дугаар зүйлд Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэх тухай хууль зөрчих, 11.29 дүгээр зүйлд Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль зөрчих зөрчлийг тус тус зааж зөрчсөн тохиолдолд оногдуулах шийтгэлийг тусгасан.

1.6.2. Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлагыг Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль, Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуульд тус тус заасны дагуу санхүүгийн мэдээллийн улсын байцаагч хүлээлгэнэ.

1.7. Хуульч нь яагаад хуулиар үүрэг хүлээсэн бэ?

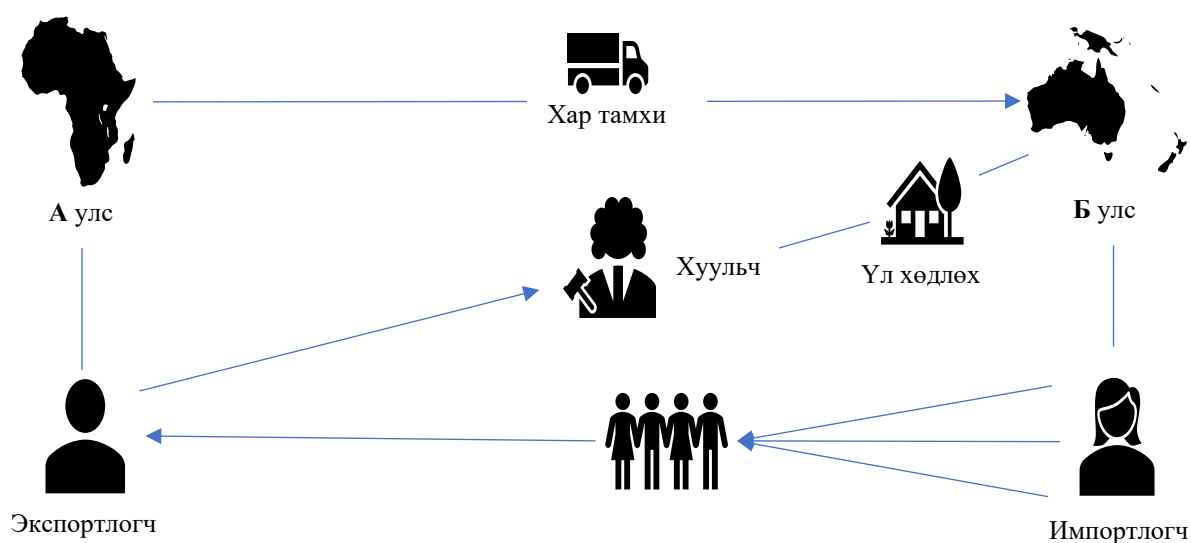
- 1.7.1. ФАТФ-аас хуулийн салбарыг МУТС үйл ажиллагаатай хамааралтай эрсдэл бүхий салбар гэж үзсэн.
- 1.7.2. Мөнгө угаах зорилго бүхий этгээд нь мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгчид буюу хуульч, нотариатч, нягтлан бодох бүртгэлийн болон санхүүгийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгчдийг ашигладаг. ФАТФ-ын зөвлөмжид дурдсанаар хуульчид нь “Gatekeeper” буюу “Манаач”-ийн үүрэг гүйцэтгэдэг. Тиймээс ФАТФ-ын Зөвлөмж 22-т эдгээр мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгчид нь эрсдэлээс урьдчилан сэргийлж, МУТСТ үүргээ хариуцлагатайгаар биелүүлэх шаардлагатайг онцолсон.
- 1.7.3. Монгол Улс МУТСТ олон улсын стандарт болох ФАТФ-ын 40 Зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх зорилгоор МУТСТ тухай хуулийг хэрэгжүүлж, стандартын шаардлагуудыг цаг алдалгүй дотоодын хууль эрх зүйн орчинд тусган ажиллаж байгаа билээ. Үүний хүрээнд хуульчдад хамаарах шаардлагуудыг МУТСТ тухай хуульд тусгаж, 2018 оноос хойш хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.
- 1.7.4. Мэргэжлийн үйлчилгээ үзүүлэгчид нь хуульд заасан үүргээ хэрэгжүүлснээр өөрсдийгөө МУТС гэмт хэрэгт холбогдох эрсдэлээс хамгаалах үндсэн зорилготой юм.
- 1.7.5. МУТСТ тухай хуульд заасан хуульчийн үүргийг ФАТФ-аас гаргасан гарын авлага, заавар зөвлөмжид дэлгэрэнгүй тайлбарласан байдаг. Хуульч нь эдгээр баримт материалтай танилцаж, ойлголтоо нэмэгдүүлэх нь зүйтэй. Тухайлбал, ФАТФ-аас гаргасан дараах баримт бичиг, гарын авлага байна:
- ФАТФ-ын 40 зөвлөмж болон түүний тайлбар хэсэг;
 - хуульчдад хамаарах ФАТФ-ын 1, 10, 11, 12, 17, 19-25, 28, 35-р зөвлөмжүүд;
 - ФАТФ-аас гаргасан “Ил тод байдал ба эцсийн өмчлөгч” гарын авлага;
 - ФАТФ-аас гаргасан “Траст болон трастын үйлчилгээ үзүүлэгчдийн эрсдэлд суурилсан аргачлал” гарын авлага;
 - ФАТФ-аас гаргасан “Хуульчдад зориулсан эрсдэлд суурилсан аргачлал” гарын авлага;

1.8. БОДИТ ЖИШЭЭ, ТОХИОЛДЛУУД:

- 1.8.1. **Бодит жишээ 1. Хуульчид мөнгө угаах далд явуулгад дэмжлэг үзүүлсэн нь**
Хар тамхины наймаачид 24 кг мансууруулах бодисыг А улсаас Б улс руу ачаа тээшинд нуун далдалж импортлосон байна. Хар тамхийг худалдан авагчид нь

нийт 2 сая гаруй ам.долларын төлбөрийг төлөхдөө хэд хэдэн өөр этгээдийг ашиглан олон тооны бага дүнтэй цахим гуйвуулгыг хийх замаар нийт төлбөрийн дүнг хувааж шилжүүлсэн байна.

Харин хар тамхийг экспортлогчид нь энэхүү гэмт хэргээс олсон бохир мөнгийг хууль ёсны мэт харагдуулах зорилгоор Б улс дахь хуульчаас хөрөнгө оруулалтын зөвлөгөө авч тухайн улсад үл хөдлөх хөрөнгө худалдан авчээ. Энэ мэтээр хар тамхины наймаачид санхүү, хуулийн зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэгчдийн итгэмжлэлийн үйлчилгээг ашиглан мөнгө угаах гэмт хэрэг үйлдэж байсныг мөрдөн шалгах ажилтнууд илрүүлсэн байна.

1.8.2. Бодит жишээ 2: Харилцагчаа таньж мэдээгүйн улмаас ял сонссон нь

Хуульч А нь нэгэн хуулийн фирмийн ахлах ажилтнаар ажилладаг бөгөөд түүнийг үйлчилгээ үзүүлдэг банкны захирал нь Ноён 3-тэй танилцуулснаар тэрээр Ноён 3-ийн хуулийн зөвлөхөөр ажиллахаар болсон байна. Ноён 3 нь дор хаяж 2 томоохон банканд данс эзэмшдэг, нэлээд чинээлэг нэгэн байсан тул хуульч А нь харилцагчийг таньж мэдэх үйл ажиллагааг хангалттай түвшинд хийгээгүй бөгөөд нийт 3 жилийн турш хуульч А нь Ноён 3-ийн хуулийн зөвлөхөөр ажиллав.

Нэгэн өдөр цагдаагийн газраас хуульч А-тай холбогдож Ноён 3-г луйврын сүлжээтэй холбоотой байж болзошгүй хэмээн сэжиглэж байгаагаа мэдэгдэж, нууцлал задруулсан тохиолдолд гэмт хэрэгт тооцохыг анхааруулжээ. Удалгүй Ноён 3 нь хуулийн зөвлөх А руу залгаж ихээхэн хэмжээний мөнгийг өөрийнх нь

өмнөөс гадаадад эзэмшиж байгаа данснаас нь шилжүүлэхийг хүссэн бөгөөд энэ нь хуульч А-д сэжигтэй санагдсан боловч хэлсний дагуу гүйлгээг хийсэн байна.

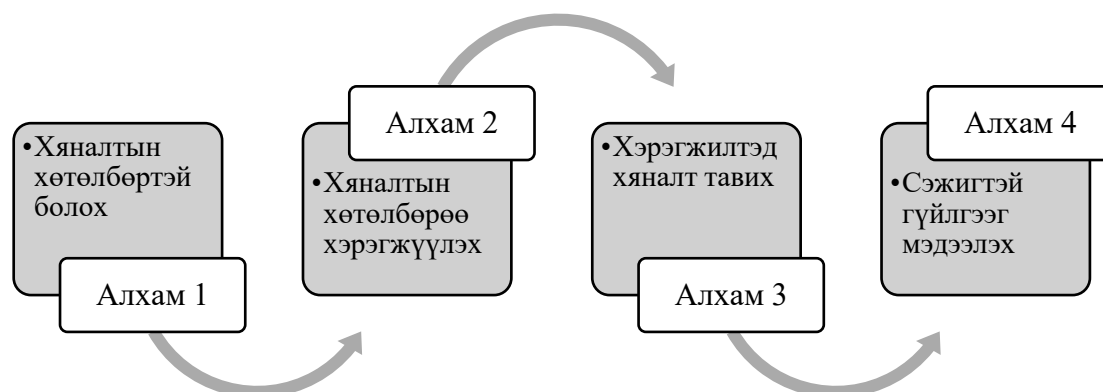
Цагдаагийн газраас энэ хэргийг мөрдөж, Хуульч А-г гэмт хэргээс олсон орлогыг удирдсан хэргээр шалгаж эхлэв. Хуульч А нь өөрийн хуулийн фирмийн ахлах ажилтны албан тушаалаас огцорч, мөнгө угаах үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлсэн хэргээр яллагдсан байна. Түүнчлэн энэхүү хэргийн улмаас хуульч А болон Ноён З нарыг холбосон банкны захирлыг мөн мөнгө угаах хэргээр яллажээ. Хуульч А-аас ялгаатай нь банкны захирал нь Ноён З-ийн гэмт хэргийн үйлдлүүдтэй холбоотой байсан бөгөөд тус гэмт хэрэгт оролцож хувьдаа ихээхэн ашиг хонжоо олсон байна.

- 1.8.3. Дээрх жишээнүүдээс дүгнэхэд хуульч нь МУТСТ үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх, түүнээс урьдчилан сэргийлэхэд томоохон үүрэгтэй болох нь харагдаж байна. Нэг талаас хуульч нь өөрсдийн МУТС эрсдэлийг урьдчилан хараагүй, ХТМ ажиллагааг хангалтгүй хийх, мэдээлэх үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд МУТС зорилго бүхий гэмт этгээдүүдэд ашиглагдах, цаашлаад тэдний явуулгад өртөж өөрөө хохирох уршигтай гэдгийг анхаарах хэрэгтэй юм. Иймд хуульч нь мэргэжлийн өндөр ёс зүйтэй байж, МУТСТ эрсдэлд суурилсан МУТС-ээс урьдчилан сэргийлсэн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх, сэжигтэй гүйлгээг мэдээлэх нь нэн чухал юм.

ХОЁР. ХУУЛЬЧИЙН ХҮЛЭЭХ ҮҮРЭГ, ХАРИУЦЛАГА

- 2.1. МУТС-тэй холбоотой үүсэх эрсдэл нь МҮЭ тус бүрт харилцан адилгүй байдаг ба санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, түүнийг хүргэх хэлбэр, газар зүйн байршил, харилцагчдын төрөл зэрэг маш олон хүчин зүйлээс хамаарна. Хуульч нь үүсч болзошгүй эрсдэлийг удирдах, бууруулах арга хэмжээг авах зайлшгүй шаардлагатай. Эдгээр арга хэмжээг авснаар гэмт этгээдэд ашиглуулахаас хамгаалах, бохир мөнгийг санхүүгийн системд байршуулахаас сэргийлэх чухал ач холбогдолтой. Тиймээс МУТСТ тухай хуульд эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх, ХТМ, сэжигтэй гүйлгээг мэдээлэх зэрэг чухал үүргийг нарийвчлан тусгасан.
- 2.2. МҮЭ нь өөрийн удирдлагаас баталсан МУТСТ-д чиглэсэн дотоод хяналтын болон эрсдэлийн удирдлагын хөтөлбөртэй байх ба шат шатны удирдлага, ажилтнуудын үүрэг хариуцлагыг тодорхой болгох шаардлагатай. Энэхүү

хөтөлбөрт хяналт тавих тогтолцоог бүрдүүлж, шаардлагатай тохиолдолд хэрэгжилтийн үр дүнтэй байдлыг хөндлөнгийн байгууллагаар үнэлүүлэх хэрэгтэй.

- 2.3. Монголын Хуульчдын Холбоо (МХХ) нь хуульчдад МУТСТ тухай хуульд заасны дагуу үр дүнтэй хяналтын хөтөлбөртэй эсэх, түүнийгээ мөрдөж, хэрэгжүүлж буй эсэхэд хяналт тавих үүрэг бүхий өөрийгөө зохицуулах байгууллага юм. Хуульчийн МУТСТ-тэй холбоотой баримт бичиг, дүрэм, журам нь МХХ, СМА зэрэг зохицуулах, эрх бүхий байгууллагаас гаргасан шаардлагуудтай нийцэх ёстой.
- 2.4. Хуульч нь хүн, хуулийн этгээд байхаас үл хамааран дотоод хяналтын хөтөлбөртэй байна. Томоохон салбар нэгж бүхий хуулийн этгээд байх тохиолдолд түүний бүх салбар нэгж, охин компани нь дотоод хяналтын хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ёстой.
- 2.5. Дотоод хяналт гэдэг нь МУТСТ эрсдэлийг хязгаарлах, удирдах, дагаж мөрдөх тухай МҮЭ-ийн бодлогын баримт бичиг юм. Дотоод хяналтын хөтөлбөр нь МҮЭ-ийн бизнесийн цар хүрээ, үйл ажиллагааны онцлог, бүтэц, зохион байгуулалтад нийцсэн байх ба МУТСТ эрсдэлийг бууруулах, урьдчилан сэргийлэх зорилгоор үр дүнтэй арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх боломжийг хангасан байна.
- 2.6. МУТСТ тухай хуульд заасны дагуу хуульч нь дотоод хяналтын хөтөлбөрийг МХХ-д хүргүүлж, бүртгүүлэх шаардлагатай. Дотоод хяналтын хөтөлбөрт дараах зүйлсийг тусгана:
- харилцагчдыг болон бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг харилцагчид хүргэх үйл ажиллагаанд МУТСТ эрсдэлийг үнэлэх аргачлал;
 - шинэ технологи болон өндөр эрсдэлтэй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, тэдгээрийг харилцагчид хүргэх арга хэлбэрийн эрсдэлийг бууруулахад чиглэсэн арга хэмжээний зохицуулалт;

- ХТМ үйл ажиллагаа, ХТМ нарийвчилсан үйл ажиллагааны журам;
- өндөр эрсдэл бүхий ХТМ нарийвчилсан үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх журам;
- ХТМ үйл ажиллагааг гуравдагч этгээдээр гүйцэтгүүлэхэд дагаж мөрдөх зохицуулалт;
- сэжигтэй гүйлгээг илрүүлэх, мэдээллийн нууцлалыг хадгалах, СМА болон эрх бүхий бусад байгууллагад мэдээлэл өгөх, баримт бичиг шилжүүлэх, хадгалах журам;
- НҮБ-ын Аюулгүйн зөвлөл, төрийн болон олон улсын холбогдох байгууллагаас гаргасан хориг арга хэмжээг хэрэгжүүлэх зохицуулалт;
- тусгайлан хяналт тавих үйл ажиллагааны журам;
- МУТСТ тухай хууль, дотоод хяналтын хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт тавих эрх бүхий албан тушаалтныг томилох, чөлөөлөх журам, түүний эрх, үүрэг;
- МУТСТ тухай хууль, холбогдох бусад журмын хэрэгжилтийг хангахад чиглэсэн дотоод сургалтын хөтөлбөр;
- хуульд нийцүүлэн гаргасан захиргааны хэм хэмжээний актад заасан бусад нөхцөл, шаардлага.

2.7. МУТСТ эрсдэлд суурилсан аргачлалын хэрэгжилтийг хангахын тулд хуульч нь комплаенсын ажилтныг томилно. Комплаенсын ажилтан нь МУТС гэмт хэргээс урьдчилсан сэргийлэх, илрүүлэх, зогсоох, үр дүнтэй арга хэмжээ авахад онцгой үүрэгтэй. Иймд комплаенсын ажилтан нь ажлын дадлага туршлага, мэдлэг чадвар, боловсролтой байх нь нэн чухал бөгөөд байгууллагын дээд шатны удирдлагаас томилох хэрэгтэй.

2.8. Комплаенсын ажилтан нь МУТСТ чиглэлээр тодорхой чиг үүргүүдийг хэрэгжүүлдэг. Үүнд, МУТСТ тухай хууль болон дотоод хяналтын хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд хяналт тавих, хуульчдын МУТСТ байгууллагын соёлыг бий болгож, хэвшүүлэх ажилд дэмжлэг үзүүлэх, СГТ-д дүн шинжилгээ хийх ажилд хяналт тавих, сэжигтэй гүйлгээг мэдээлэхээр шийдвэрлэсэн тохиолдолд холбогдох маягтын дагуу СМА-нд хүргүүлэх арга хэмжээг авах, хуульчдыг МУТСТ тухай сургалтад хамруулах ажлыг зохион байгуулах зэрэг чиг үүргүүд багтана.

ГУРАВ. ЭРСДЭЛИЙН ҮНЭЛГЭЭ БА ЭРСДЭЛД СУУРИЛСАН АРГАЧЛАЛ

3.1. МУТСТ тухай хуулийн 4.1-д заасан МҮЭ нь МУТСТ үйл ажиллагааг эрсдэлд суурилсан хэлбэрээр хэрэгжүүлэх бөгөөд хэрэгжүүлэхдээ дараах эрсдэлийг харгалзан үйл ажиллагааны онцлог, хамрах хүрээнд нийцүүлэн бодитойгоор үнэлнэ:

- харилцагчаас хамаарч үүсэх эрсдэл;
- бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, түүнийг харилцагчид хүргэх арга хэлбэрээс хамаарч үүсэх эрсдэл;
- газар зүйн байршлаас хамаарч үүсэх эрсдэл.

3.1.1. Харилцагчаас хамаарч үүсэх эрсдэл

Хуульч нь аливаа үйлчилгээг үзүүлэхээсээ өмнө өөрийн харилцагч, түүний эцсийн өмчлөгчдийг мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх эрсдэлтэй эсэхийг үнэлэх нь зүйтэй. Харилцагчийн эрсдэл гэдэг нь харилцагчаас үүсэх МУТС ерөнхий эрсдэл юм. Харилцагчаас хамаарч үүсэх эрсдэлийг тодорхойлсноор тухайн бизнестэй холбоотой этгээдүүдийг үнэлэх цар хүрээг тодорхойлоход тусалдаг. Харилцагч байгууллагын нарийн төвөгтэй зохион байгуулалтын бүтэц болон мэдээллийг хэт нууцлах бодлого зэрэг нь МУТС-тэй холбоотой эрсдэлийг нэмэгдүүлж, тухайн ХТМ нарийвчилсан арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх үндэслэл болж болно. Тухайлбал, харилцагч, эсвэл түүний эцсийн өмчлөгч нь УТНБЭ байх тохиолдолд ХТМ нарийвчилсан арга хэмжээг хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

Харилцагчаас хамаарч үүсэх эрсдэлд нөлөөлөх хүчин зүйлс:

- хэвийн бус нөхцөлөөр үүссэн бизнесийн харилцаа (Жишээлбэл, гадаад улсаас биечлэн ирэхгүйгээр үүсгэж буй бизнесийн харилцаа);
- оршин суугч бус харилцагч;
- хэлцлийн үндсэн дээр хөрөнгийг хариуцаж, удирдаж байгаа харилцагч;
- харилцагч нь нарийн төвөгтэй өмчлөлийн хэлбэртэй хуулийн этгээд.

3.1.2 Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, түүнийг харилцагчид хүргэх арга хэлбэрээс хамаарч үүсэх эрсдэл

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнээс хамаарах эрсдэл гэдэг нь тодорхой бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг МУТС зорилгоор ашиглах боломжтой эмзэг байдлын илэрхийлэл юм. Хуульч нь аливаа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг харилцагчид санал болгохын өмнө

МУТС үйл ажиллагаанд ашиглагдах эрсдэлтэй эсэхийг үнэлэх хэрэгтэй бөгөөд МУТС эрсдэлтэй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд илүү их хяналт тавих шаардлагатай.

Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, түүнийг харилцагчид хүргэх арга хэлбэрээс хамаарах эрсдэлд нөлөөлөх хүчин зүйлс:

- эцсийн өмчлөгчийн мэдээллийг эрх бүхий байгууллагаас нуун далдлах боломжийг бүрдүүлж буй үйлчилгээ;
- шинэ технологид суурилсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ;
- харилцагчийн талаар хангалттай мэдээлэл авахгүйгээр хийх боломжтой хуулийн зөвлөх үйлчилгээ;
- баталгаажуулалт хийхгүйгээр харилцагчийн данс болон хөрөнгийг удирдах, хадгалах үйлчилгээ.

3.1.3 Газар зүйн байршлаас хамаарч үүсэх эрсдэл

Хуульч нь аливаа бизнесийн харилцаа тогтоохын өмнө тухайн харилцагчийн үүсгэн байгуулагдсан улс орныг судалж, МУТС эрсдэлтэй улс орноос гаралтай эсэхийг үнэлэх хэрэгтэй. Харилцагчийн гарал үүслийг илэрхийлэх улс орны авлига, гэмт хэргийн үзүүлэлт, МУТС-тэй холбоотой хяналт шалгалтын тогтолцоо зэрэг хүчин зүйлсийг харгалзан газар зүйн байршлаас хамаарч үүсэх эрсдэлийг тодорхойлно.

Газар зүйн байршлаас хамаарч үүсэх эрсдэлийн хүчин зүйлс:

- ФАТФ-аас МУТСТ стратегийн дутагдалтай гэж тодорхойлсон улс орнууд (ФАТФ, түүний Ази, Номхон далайн болон Евро-Ази зэрэг бүсийн байгууллагуудын хийсэн харилцан үнэлгээний тайланг харгалзан үзэх шаардлагатай);
- санхүүгийн хориг арга хэмжээ, хязгаарлалт, бусад ижил төстэй арга хэмжээнд орсон улс орнууд;
- найдвартай эх сурвалжаас авлига, хээл хахууль, гэмт хэргийн үзүүлэлт өндөртэй гэж тодорхойлогдсон улс орнууд;
- найдвартай эх сурвалжаас тухайн улс орон эсхүл бүс нутаг нь терроризмыг санхүүжүүлдэг, террорист үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлдэг эсхүл террорист бүлэглэл үйл ажиллагаа явуулдаг гэж тодорхойлогдсон улс орнууд.

- 3.2 Хуульч нь бусад МҮЭ-ийн нэгэн адил эрсдэлийн үнэлгээ хийж, түүнд ашигласан мэдээллийг баримтжуулан тухай бүр шинэчлэн хадгалах бөгөөд эрх бүхий байгууллагаас шаардсан үед гаргаж өгөхөд бэлэн байлгана. Хуульч нь эрсдэлийн үнэлгээний үр дүнд тулгуурлан тухайн эрсдэлийг удирдах, бууруулахад чиглэсэн оновчтой арга хэмжээг МУТСТ дотоод хяналтын хөтөлбөр, бодлого, журамд тусгана. Өндөр эрсдэлтэй харилцагчийн хувьд эрсдэлийг удирдах болон бууруулах нэмэлт арга хэмжээг авна.
- 3.3 Эрсдэлийн үнэлгээнд тулгуурлан дор дурдсан арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх замаар эрсдэлийг удирдана:
- 3.3.1 харилцагч, түүний эцсийн өмчлөгч, ашиг хүртэгч этгээд болон тэдгээрийн гүйлгээтэй холбоотой нэмэлт мэдээлэл цуглуулах;
- 3.3.2 гүйлгээ хийж байгаа этгээд, харилцагч, түүний эцсийн өмчлөгчийн талаар хангалттай мэдээлэлтэй байх шаардлагатай. Энэ хүрээнд МҮЭ-тэй үүсгэж буй бизнесийн харилцааны зорилго, хөрөнгө, орлогын гарал үүсэл, харилцагчийн эрхэлдэг ажил үйлчилгээ, бизнесийн цар хүрээний талаар мэдээлэл гаргуулж авах;
- 3.3.3 өндөр эрсдэлтэй гэж үзсэн харилцагч, түүний санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, тэдгээрийг харилцагчид хүргэх арга хэлбэр болон газарзүйн байршилтай уялдуулан ХТМ нарийвчилсан үйл ажиллагааг авч хэрэгжүүлэх;
- 3.3.4 харилцагчтай үүсгэсэн санхүү, бизнесийн харилцаа, гүйлгээ нь тухайн харилцагчийн талаарх холбогдох мэдээлэл болон хөрөнгө, орлогын эх үүсвэрийн мэдээлэлтэй нийцэж байгаа эсэхэд тогтмол хяналт тавих;

ДӨРӨВ. ХАРИЛЦАГЧИЙГ ТАНЬЖ МЭДЭХ (ХТМ)

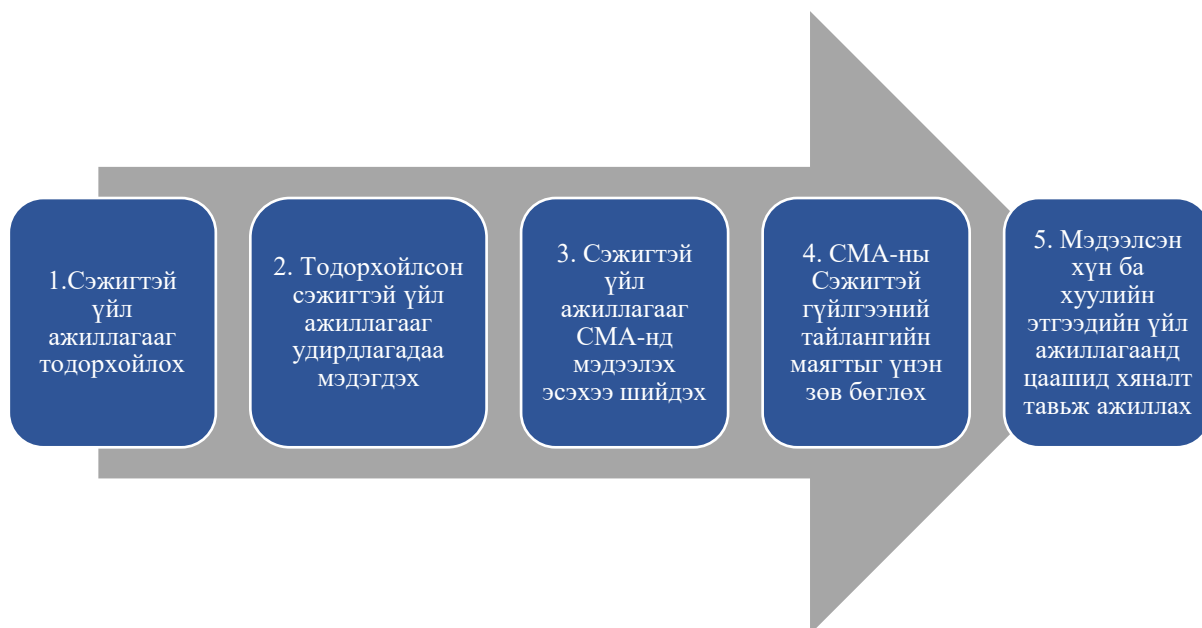
- 4.1. ХТМ гэдэг нь харилцагчийг тодорхойлох мэдээллийг харилцагчаас гаргуулж авах бөгөөд хэнийг төлөөлж байгаа, ямар үйл ажиллагаа явуулдаг, ямар зорилгоор харилцаж байгаа зэрэг мэдээллийг тодруулах, тухайн мэдээллийн үнэн зөвийг тогтоох зорилгоор албан ёсны бичиг баримт, төрийн байгууллагын мэдээллийн сан болон мэдээллийн бусад эх үүсвэрийг ашиглан мэдээллийг баталгаажуулах үйл ажиллагааг хэлнэ. Энэ нь харилцагчийн болон түүний төлөөлж байгаа этгээдийн эцсийн өмчлөгч, харилцагчийн бизнесийн үр шим хүртэгч этгээд, удирдах эрх бүхий этгээдийг тодорхойлох, мэдээллийг баталгаажуулах зорилготой юм.

- 4.2. Хуульч болон бусад МҮЭ нь харилцагчийг таньж мэдэх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлснээр дараах ач холбогдолтой:
 - 4.2.1 хуульч нь өөрийн үйл ажиллагааг МУТС аливаа эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, цаашлаад санхүүгийн системийг уг эрсдэлээс хамгаалах;
 - 4.2.2 хуульчийн харилцагчдаа үзүүлж буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг ашиглан гэмт хэрэг үйлдэх, үйлдэхээр завдсан гэмт хэргээс зайлсхийх;
 - 4.2.3 хуульчийн нэр хүндэд муугаар нөлөөлөх, санхүүгийн алдагдалд оруулах эрсдэлтэй, сэжигтэй гүйлгээ болон үйлдлийг илрүүлэх, тайлагнах;
 - 4.2.4 хуульч нь өөрийн бизнесийг тогтвортой үргэлжлүүлэх.
- 4.3. МУТСТ тухай хуулийн 5 дугаар зүйлд заасны дагуу хуульч болон бусад МҮЭ нь дараах тохиолдолд харилцагчийг албан ёсны эх сурвалж, баримт бичиг, мэдээ, мэдээллийн эх үүсвэр ашиглан таньж мэдэх үүрэгтэй:
 - 4.3.1 бизнесийн харилцаа үүсгэхийн өмнө;
 - 4.3.2 дансгүй, эсхүл санхүүгийн тогтвортой харилцаа үүсгээгүй этгээд тохиолдлын чанартайгаар 20 сая төгрөг (түүнтэй тэнцэх хэмжээний гадаад валют), түүнээс дээш үнийн дүнтэй гүйлгээ хийхийн өмнө;
 - 4.3.3 харилцагчийн 24 цагийн дотор хийсэн, хоорондоо холбоо бүхий хэд хэдэн удаагийн гүйлгээний тус бүрийн үнийн дүн нь 20 сая төгрөгөөс бага боловч, нийт үнийн дүн нь 20 сая төгрөг (түүнтэй тэнцэх хэмжээний гадаад валют), түүнээс дээш үнийн дүнтэй бол;
 - 4.3.4 харилцагчийн талаар өмнө авсан мэдээллийн үнэн зөв эсэхэд эргэлзсэн тохиолдолд;
 - 4.3.5 тухайн харилцагч, тухайн гүйлгээг МУ болон терроризмыг санхүүжүүлэх үйл ажиллагаатай холбоотой гэж сэжиглэсэн тохиолдолд.
- 4.4. Харилцагчийг таньж мэдэх 3 төрөл байдаг:
 - 4.4.1 ХТМ хэвийн үйл ажиллагаа буюу энэ нь бүх харилцагчид хамааралтай;
 - 4.4.2 хялбаршуулсан байдлаар ХТМ үйл ажиллагаа буюу эрсдэл багатай харилцагчид хамааралтай;
 - 4.4.3 ХТМ нарийвчилсан үйл ажиллагаа буюу өндөр эрсдэлтэй харилцагчид хамааралтай. (жишээлбэл, улс төрд нөлөө бүхий этгээд, хориг арга хэмжээ авах улс орны жагсаалтад орсон улсын иргэн, хуулийн этгээд гэх мэт).
- 4.5. Харилцагчийн мэдээллийг баталгаажуулах ажиллагааг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны А-26 дугаар тушаалын хавсралтаар “МУТС-ээс

урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны журам”-д заасан шаардлагын дагуу хийнэ. Энэ нь МҮЭ-ийн харилцагч, түүний эцсийн өмчлөгч, эсхүл харилцагч нь хуулийн этгээд эсхүл хөрөнгийг удирдах хэлцлийн дагуу хөрөнгийг хариуцаж байгаа бол түүнийг өмчилдөг, удирддаг эсхүл үр шим хүртэгч этгээдийг тодорхойлох, мэдээллийг шалгах, баримтжуулах зорилготой юм. Харилцагч нь олон шатлалт бүтэцтэй бол эцсийн өмчлөгч, удирдлагыг тодорхойлох хүртлээ өмчлөлийн шатлал тус бүр дэх этгээдүүдийг тодорхойлж, мэдээллийг нь шалган баримтжуулах шаардлагатай.

ТАВ. СЭЖИГТЭЙ ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

- 5.1. Хуульч нь МУТСТ тухай хуульд заасан үйл ажиллагааг харилцагчдаа үзүүлэх явцад тухайн гүйлгээ, үйлдэл нь МУТС эсхүл гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлоготой холбоотой гэж сэжиглэсэн эсвэл мэдсэн бол тухайн гүйлгээ болон үйлдлийг сэжигтэй гэж үзнэ.
- 5.2. Сэжигтэй гүйлгээ, үйлдэл нь харилцагчийн төрөл, санхүүгийн байдал, бизнесийн үйл ажиллагааны онцлог зэргээс шалтгаалан харилцан адилгүй байж болно. Хуульч болон бусад МҮЭ нь гүйлгээ, үйлдэл, оролдлого хийгдсэн эсхүл хийгдэх гэж байгаагаас үл хамааран МУТС эрсдэлийг үнэлж дүгнэн, сэжиглэх үндэслэлийг тодорхойлох хэрэгтэй.
- 5.3. МУТС-тэй эсхүл гэмт хэрэг үйлдэж олсон хөрөнгө, орлоготой холбоотой байж болзошгүй гүйлгээ, үйлдэл, оролдлогыг сэжиглэх үндэслэлд ямар нэг босго дүн гэж байхгүй бөгөөд дүн харгалзалгүй СМА-нд мэдээлнэ.
- 5.4. Хуульч нь сэжигтэй гүйлгээ, үйлдлийг дараах байдлаар мэдээлж, хяналт тавьж ажиллана:

5.5. Сэжигтэй гүйлгээг тогтсон нийтлэг шинжээр тодорхойлох боломжгүй хэдий ч дараах нийтлэг шинж хууль зүйн салбарт байна:

- 5.5.1 харилцагч нь өөрийн орлогоос давсан эд хөрөнгийг эзэмшдэг бөгөөд тухайн хөрөнгийн эх үүсвэр тодорхой бус;
- 5.5.2 өөрийн нэр дээр тогтмол хийдэг гүйлгээ нь тухайн этгээдийн ажил эрхлэлтийн байдалтай үл нийцэж байгаа;
- 5.5.3 хууль, журамд заасан мэдээлэл өгөхөөс тогтмол татгалздаг/илт төвөгшөөдөг;
- 5.5.4 өмнө хийж заншсан гүйлгээний давтамж, төрөл, хэмжээ тодорхойгүй шалтгаанаар огцом өөрчлөгдсөн;
- 5.5.5 хуурамч (хуурамч гэж сэжиглэх үндэслэлтэй) бичиг баримтад үндэслэн гүйлгээ хийж байгаа;
- 5.5.6 МУТСТ хяналтын механизм бүрдээгүй улсаар дамжуулан хийсэн;
- 5.5.7 тушааж байгаа үйлчилгээний хөлс, бүтээгдэхүүн борлуулсны орлого хэт үнэмшилгүй байгаа;
- 5.5.8 олон хүн хангалттай мэдээлэл өгөлгүйгээр нэг дансанд бага бус дүнтэй мөнгө хийж байгаа;
- 5.5.9 гэрээ хэлцэлтэйгээ үл нийцэж байгаа гүйлгээ;
- 5.5.10 гадаадын орноос орж ирээд богино хугацааны дотор бүтнээр буцаж гарсан гүйлгээ;
- 5.5.11 харилцагч нь өөрийн байгууллагын бичиг баримтын хадгалалтын байршлыг мэдэхгүй, баримт бичгүүд хаана байгаа нь тодорхойгүй;

- 5.5.12 компани нь одоогийн санхүүгийн тайландаа авлага, өглөгийг байнга тусгадаг боловч тооцоо нийлдэггүй, эсвэл огт байхгүй;
 - 5.5.13 компани нь ямар ч ажилтангүй, бизнесийн үйл ажиллагаа нь түгээмэл бус;
 - 5.5.14 компани нь оффшор компанид хэвийн бус, хэт их хэмжээтэй зөвлөх үйлчилгээний төлбөр төлдөг;
 - 5.5.15 компани нь өөрсдийн зарлагыг орлогоосоо давуулан тайлагнаж, алдагдалтай мэт харагдуулдаг хэдий ч үндэслэлгүйгээр үргэлжүүлэн үйл ажиллагаа явуулдаг;
 - 5.5.16 компани нь ашиг олохгүй байгаа ч хэрхэн үйл ажиллагаагаа тогтмол үргэлжлүүлж байгаа нь тодорхойгүй;
- 5.6 Хуульч нь СМА-нд мэдээлэл ирүүлэхдээ “СМА-нд МҮЭ-ээс цахимаар мэдээлэл ирүүлэх журмын дагуу тайлан бөглөх заавар, зөвлөмж”-ийг баримтална.
- 5.7 СМА нь сэжигтэй гүйлгээтэй холбогдсон этгээдийн дансны хуулбар, данс нээхэд ашигласан бичиг баримтын хуулбар, банкны харилцагчийн эрсдэлийг үнэлсэн баримт бичиг зэрэг нэмэлт мэдээллийг хуульчаас гаргуулан авах эрхтэй.

ЗУРГАА. НУУЦЛАЛ, ХОРИГЛОХ ЗААЛТ

- 6.1. МҮЭ нь хуульд заасан мэдээлэх үүргээ биелүүлсэн тохиолдолд аливаа хэлбэрээр харилцагчийн нууцлал задруулсан гэх хууль зүйн болон бусад хариуцлагад татагдахгүй байх боломжийг хуульчилсан. Тухайлбал, нотариатын тухай хуулийн 22.4 дүгээр зүйл болон МУТСТ тухай хуулийн 12.1 дүгээр зүйлд заасны дагуу хуульч нь СМА болон эрх бүхий байгууллагад журмын дагуу мэдээлэл өгснийг банкны, мэргэжлийн, мэргэжлийн үйл ажиллагааны, үйлчлүүлэгчийн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын, бизнесийн болон бусад нууц задруулсан гэж үзэхгүй.
- 6.2. Хуульч нь тайланд холбогдсон харилцагч/үйлчлүүлэгч, хүн, хуулийн этгээдэд түүний тухай мэдээллийг бэлтгэсэн, мэдээлэх гэж байгаа эсхүл мэдээлсэн тухай мэдэгдэхийг хориглоно.
- 6.3. МУТСТ тухай хуулийн дагуу хуульч нь СМА болон эрх бүхий байгууллагад журмын дагуу мэдээлэл өгснийг банкны, мэргэжлийн, мэргэжлийн үйл ажиллагааны, үйлчлүүлэгчийн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын, бизнесийн болон бусад нууц задруулсан гэж үзэхгүй ба хариуцлагад татах үндэслэл болохгүй.

- 6.4. Хуульч хүн ба хуулийн этгээдийн өгсөн мэдээлэл МУТС зорилгогүй байсныг тогтоосон нь тухайн мэдээлэл өгсөн иргэн, хуулийн этгээдийг мэдээлэл өгсөнтэй нь холбогдуулан хуульд заасан аливаа хариуцлагад татах үндэслэл болохгүй.

ДОЛОО. БАРИМТ МАТЕРИАЛЫН ХАДГАЛАЛТ

- 7.1. МУТСТ тухай хуулийн 8.1-д заасны дагуу хуульч нь харилцагчийн хийсэн гүйлгээ, данс болон харилцагчийн талаар энэ хуулийн 5, 6 дугаар зүйлд тус тус заасны дагуу олж авсан мэдээлэл, баримт бичгийг тухайн данс хаагдсан, эсхүл гүйлгээ хийгдсэнээс хойш 5-аас доошгүй жилийн хугацаанд хадгална:

7.1.1. харилцагчийн данс нээх, бизнесийн харилцаа үүсгэхэд ашигласан бичиг баримт, ХТМ хүрээнд олж авсан бичиг баримтууд, биеийн байцаалтын хуулбарыг данс хаагдсанаас эсхүл бизнесийн харилцаа дуусгавар болсноос хойш 5-аас доошгүй жил, тохиолдлын чанартай гүйлгээ хийсэн бол гүйлгээ хийгдсэнээс хойш 5-аас доошгүй жил хадгална.

7.1.2. харилцагчийн мэдээллийг нарийвчлан шалгах явцад олж авсан баримт, мэдээлэл, харилцагчийн мэдээлэлд орсон өөрчлөлт, нэмэлт баримт, мэдээлэл, дансны мэдээлэл, корреспондент харилцааны гэрээ, санамж бичиг, МУТС эрсдэлийг тодорхойлоход ашигласан мэдээлэл, ХТМ тусгайлсан хяналтын дүгнэлт, сэжигтэй гүйлгээтэй холбоотой баримт, материалыг харилцаа дуусгавар болсноос хойш 5-аас доошгүй жил хадгална.

7.1.3. бэлэн болон бэлэн бус гүйлгээний баримтуудыг гүйлгээ хийгдсэнээс хойш 5-аас доошгүй жил хадгална.

- 7.2. МУТСТ тухай хууль болон МУТС-ээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны журамд зааснаар хадгалах баримт нь гүйлгээтэй холбоотой мэдээллийг сэргээж харах боломжтой, холбогдох бүх мэдээллийг агуулсан байх ба хуульд заасан эрх бүхий этгээдийн мэдээлэл авах хүсэлтийн дагуу шуурхай гаргаж өгөхөд бэлэн байдалтай хадгална.

- 7.3. МУТСТ хуулийн дагуу хуульч нь баримт материалыг нотлох баримтын түвшинд ашиглах боломжийг хангаж байхаар архивлаж хадгална.

НАЙМ. СУРГАЛТ, СОЁН ГЭГЭЭРҮҮЛЭХ АЖИЛ

- 8.1. МУТСТ тухай хуулийн 14 дүгээр зүйл болон ФАТФ-ын Зөвлөмж 18-д заасны дагуу хуульч нь дотоод хяналтын хөтөлбөрийн хүрээнд МУТСТ тухай хууль,

холбогдох бусад журмын хэрэгжилтийг хангахад чиглэсэн дотоод сургалтын хөтөлбөртэй байна.

- 8.2. МУТСТ тухай сургалтыг тогтмол зохион байгуулах бөгөөд сургалтын агуулгыг хууль эрх зүйн орчин, нөхцөл байдал, эрсдэлийн үнэлгээ, ажилтнуудын ажил үүргийн онцлог зэрэг хүчин зүйлстэй уялдуулан тогтмол шинэчилнэ. Ингэснээр ажилчид сүүлийн үеийн мэдээлэл, хандлагын талаарх ойлголттой болж МУТСТ үүргээ үр дүнтэй биелүүлэх боломжтой болно.

ЕС. АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ

Anti-money laundering guidance for legal professionals, Лондон, 2018,

<https://www.lawsociety.org.uk/policy-campaigns/articles/anti-money-laundering-guidance/>

Case Studies on Fighting Money laundering, Terrorist Financing and Economic Crime, ICPAC, 2018,

<https://www.icpac.org.cy/zePortal/WebFiles/SELK/WebDocuments/Members/Specialized%20Technical%20Material%20-%20Guides/Anti%20Money%20Laundering/Case%20studies%20Pack%202018.pdf>

FATF Report on Money Laundering Typologies, ФАТФ, 2003-2004,

<http://www.apgml.org/documents/search-results.aspx?keywords=FATF+Report+on+Money+Laundering+Typologies>

Risk-based Approach for the Legal Professionals, ФАТФ, 2019,

<http://www.fatf-gafi.org/media/fatf/Risk-Based-Approach-Legal-Professionals.pdf>

Банкнаас бусад санхүүгийн байгууллагуудад зориулсан мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхээс урьдчилан сэргийлэх гарын авлага, Санхүүгийн Зохицуулах Хороо.

Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай, Монголбанк, 2019,

<https://www.mongolbank.mn/documents/financialliteracy/publications/23.pdf>

Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хууль, 2013,

<https://www.legalinfo.mn/law/details/9242>

Мөнгө угаах болон терроризмыг санхүүжүүлэхээс урьдчилан сэргийлэх нь,

Монголбанк, Олон нийтийн боловсрол мэдээллийн төв, 2018,

<https://www.mongolbank.mn/documents/financialliteracy/publications/16.pdf>

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэх болон үй олноор хөнөөх зэвсэг

дэлгэрүүлэхийг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх олон улсын стандарт, ФАТФ,

Монголбанк, 2012-2019, <https://www.mongolbank.mn/documents/cma/20180531F2.pdf>

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх үйл ажиллагааны эрсдэлд суурилсан зарчмыг хэрэгжүүлэх удирдамж, Монголбанк, 2018,

https://www.mongolbank.mn/documents/regulation/control_check/20180206_A32.pdf

Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхээс урьдчилан сэргийлэх үйл ажиллагааны журам, Монголбанк, 2019,

https://www.mongolbank.mn/documents/regulation/control_check/20160920_terrorism.pdf

Санхүүгийн мэдээллийн албанд мэдээлэх үүрэгтэй этгээдээс цахимаар мэдээлэл ирүүлэх журам, Монголбанк, 2019,

https://www.mongolbank.mn/documents/regulation/control_check/20191225_A326.pdf

Сэжигтэй гүйлгээ гэж юу вэ?, Монголбанк, 2020,

<https://www.mongolbank.mn/listCMA.aspx?id=2>

Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэх тухай хууль, 2019, <https://www.legalinfo.mn/law/details/14696>

Үй олноор хөнөөх зэвсэг дэлгэрүүлэх болон терроризмтой тэмцэх санхүүгийн хориг арга хэмжээ авах үйл ажиллагааны журам, 2019,

<https://www.legalinfo.mn/annex/details/10532?lawid=15003>